

Η τεχνική χύτευσης «χαμένου κεριού» και το μνημείο πεσόντων στο Σαραντάπορο Ελασσόνας.

Του Σάκη Γκουντρομπή*

Στη Μεσοποταμία στο τέλος των νεολιθικών χρόνων, οι τεχνίτες εκείνης της εποχής κατάφεραν δυναμώνοντας τη φωτιά με αέρα, να λιώσουν τον ορυκτό χαλκό.

Στην πρώιμη εποχή του χαλκού κατασκεύασαν όπλα και εργαλεία αντίγραφα των λίθινων και αργότερα διοχετεύοντας το λιωμένο μέταλλο σε καλούπια έφτιαξαν πιο περίτεχνα αντικείμενα, όπως, νομίσματα, κοσμήματα και γλυπτά. Η μεταλλουργία αναπτύχθηκε και επεκτάθηκε σε όλο τον κόσμο και μαζί της εξελίχθηκε και τελειοποιήθηκε στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, η τεχνική του «χαμένου κεριού». Από την γεωμετρική εποχή η μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε στη γλυπτική αναλλοίωτα έως και την βιομηχανική επανάσταση. Ακόμη και σήμερα τα βασικά στάδια παραμένουν ίδια.

Περιγράφοντας τη διαδικασία χύτευσης, με την τεχνική του «χαμένου κεριού» για ένα γλυπτό από ορείχαλκο που τοποθετήθηκε σε μνημείο πεσόντων στο Σαραντάπορο, θα παραθέσω και μερικές φωτογραφίες με τα «βήματά» της.

Αρχικά πλάθω τον πηλό στο σχήμα του γλυπτού.

Στη συνέχεια χυτεύω υγρή σιλικόνη εξωτερικά του γλυπτού και «παίρνω» από αυτό αρνητικό εύκαμπτο καλούπι, (από το λάστιχο σιλικόνης μπορούμε να εξάγουμε περισσότερα από ένα εκμαγεία χωρίς να καταστραφεί το καλούπι και σε υλικά όπως γύψος, τσιμέντο κ.α.).

Στο καλούπι αυτό «στρώνω» λιωμένο κεριά πάχους περίπου πέντε χιλιοστών. Το κεριά έχει την ιδιότητα να αντιγράφει με λεπτομέρεια την επιφάνεια όπου χυτεύεται. Δημιουργώ δηλαδή ένα κέρινο φλοιό που το εσωτερικό του γεμίζω με υγρό μείγμα γύψου και τριμμένο κεραμίδι. Αφού ο γύψος στερεοποιηθεί αφαιρώ το καλούπι σιλικόνης και εμφανίζεται το κέρινο αντίγραφο του αρχικού γλυπτού.

Στο στάδιο αυτό διορθώνω στο κεριά τυχών ατέλειες και καρφώνω πάνω στον κέρινο φλοιό μεταλλικές πρόκες.

Ακολουθεί η προσθήκη κέρινων καναλιών ώστε να οδηγηθεί το λιωμένο μέταλλο μέσω της υδροστατικής πίεσης σε όλα τα σημεία του γλυπτού.

Ολόκληρη η κατασκευή καλύπτεται από χυτό γύψο με κεραμιδόσκονη και αφού στεγνώσει καλά την ψήνω σε φούρνο στους 400⁰c για τρεις μέρες.

Με την υψηλή θερμοκρασία το κερί λιώνει και εξατμίζεται, γι' αυτό και ονομάζεται τεχνική τού "χαμένου κεριού", ο γύψος αποκτά αντοχή στις υψηλές θερμοκρασίες και τα καρφιά συγκρατούν τον εσωτερικό με τον εξωτερικό γύψο στη θέση τους αφού το κερί εξαφανίστηκε.

Ακολουθεί το λιώσιμο του ορείχαλκου στους 970°C και η χύτευση όπου το ρευστό μέταλλο γεμίζει το κενό και παίρνει τη θέση του κεριού.

Ο ορείχαλκος ψύχεται σχετικά γρήγορα. Έπειτα σπάω το εξωτερικό γύψινο περίβλημα, κόβω τα καρφιά και τα κανάλια που προεξέχουν, και τέλος επεξεργάζομαι την επιφάνεια με ειδικά οξέα για να αποκτήσει το γλυπτό ελεγχόμενα την τελική του πατίνα.

Με το Προεδρικό Διάταγμα αρ.32/12-3-2020, το Σαραντάπορο εντάχθηκε στο Δίκτυο Μαρτυρικών Χωριών και Πόλεων. Το υφιστάμενο μνημείο στην πλατεία του Σαρανταπόρου έπρεπε να ανακατασκευαστεί ώστε να καλύψει τις ανάγκες της ένταξης στα μαρτυρικά χωριά, να προστεθούν ονόματα θυμάτων και να διορθωθούν κάποια λάθη.

Το μνημείο έχει μια διαχρονικότητα όσον αφορά στις εκδηλώσεις μνήμης, από τον απελευθερωτικό αγώνα του 1912, έως και την εκτέλεση των δέκα πατριωτών από τα φασιστικά στρατεύματα την 19.01.1944. Γι' αυτό και η χρονική επέκταση του μνημειακού του χαρακτήρα ώστε να συμπεριληφθούν και τα ονόματα θυμάτων έως και το τέλος του εμφυλίου πολέμου, στέλνει ένα ισχυρό συμβολισμό δικαιοσύνης και ενότητας.

Το κοινοτικό συμβούλιο Σαρανταπόρου και ο Δήμος Ελασσόνας έκανε δεκτή την πρόταση για την ανακατασκευή του μνημείου. Αναθέτοντάς μου τον σχεδιασμό και την επίβλεψη, έδωσε την ευκαιρία να συμβάλω και εγώ στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, προσφέροντας αφιλοκερδώς την εργασία και το γλυπτό, ένα περιστέρι που εναποθέτοντας ευλαβικά κλάδο ελιάς μεταφέρει διαχρονικό αντιφασιστικό μήνυμα ειρήνης.

ΜΑΧΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ
ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΓΚΟΥΤΖΟΥΡΕΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΗΜ
ΓΚΟΥΤΖΟΥΡΕΛΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΔΗΜ
ΚΛΕΙΣΙΑΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΦΩΤ
ΜΑΛΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΝΙΚ
Σ ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΓΕΩΡ
ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΘ

ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΒΑΣ
ΑΣΙΟΣ ΙΩΑΝ

Ιούνης 2022

*Σάκης Γκουντρομπής, εικαστικός, εκπαιδευτικός και μέλος της Ένωσης θυμάτων & καμένων κτιρίων κατοχής 1940-44 επαρχίας Ελασσόνας.